

DE LES LLEGENDES O INSCRIPCIONS SIGIL·LARS

Entre els diversos objectius que ofereix l'estudi dels segells, no és un dels menys interessants el de les llegendes o inscripcions que encerclen la figura o tipus, i expressen el nom i atributs de la corporació o personatge a qui pertany el segell.

Aquest estudi de les llegendes sigil·lars, el qual es relaciona, principalment, amb la paleografia i epigrafia, no manca, però, d'interès per a la filologia, per tal com en aquestes llegendes hi ha per a estudiar dues coses: la forma de les lletres i el significat de la paraula o frase. D'ací dos punts de vista, l'un purament paleogràfic o epigràfic, i l'altre gramatical i històric.

Quant a la forma de les lletres, la més comuna és la de les majúscules; les minúscules no són tan usades. En el començament dels segells medievals les lletres que apareixen en les llegendes són, generalment, les capitals romanes, quelcom degenerades. Després, ja entrat el segle XIII, hi ha una barreja de lletres romanes i gòtiques, que constitueix el període de transició del romànic al gòtic, del qual es passa a les majúscules gòtiques en tota llur puresa.

Des de mitjans del segle XIV fins ben entrat el XV, entra l'ús de les minúscules gòtiques, molt florides, en les llegendes sigil·lars; i, finalment, reapareixen les capitals romanes, ja des que s'inicia l'època del Renaixement, i segueixen usant-se en els segles posteriors.

Per causa d'haver-se de transcriure, ben sovint, en les llegendes, molts mots en un espai relativament limitat, fou forçós d'introduir-hi sovint algunes abreviatures. Poden citar-se, com a més usades, les següents: S i SIG per *sigillum* i *segell*; DNI, per *domini*; DI GRA, per *Dei gratia*; REG, per *regis*; COMIT, per *comitis*; SCE, per *sancte*; ECCLĒ, per *ecclesie*; EPI, per *episcopi*; FR i FRIS, per *frater* i *fratris*; ABBIS, per *Abbatis*; CAPLI, per

Capituli; CECI per *clerici*; DNE, per *dominae*; GVILL, per *Guilelmi*; IOHIS, per *Iohannis*; MAGRI, per *magistri*; ORD, per *ordinis*; PBRI, per *presbiteri*; PP, per *Papa*; PVICIE, per *provinciae*; SCOR, per *sanctorum*; SED', per *sedis*, i altres. Fins el nom del personatge representat pel segell, molt sovint apareix indicat per mitjà d'una sigla, o sigui la seva inicial; per exemple: I, per *Iacobi*; P, per *Petri*; G, per *Guilelmi*; R, per *Raimundi*; BN, per *Bernardi*; BNG, per *Berengarii*. Ultra aquestes i altres abreviatures, els gravadors de matris, per guanyar espai, adoptaren signes convencionals, com z, per *et*, i feren ús dels nexes, o sigui lletres conjuntes.

Quant a la llengua usada en les llegendes dels segells, la més general fou la llatina, no sols en les nacions meridionals i d'origen llatí, sinó també en les del nord d'Europa.

Alfons VII, rei de Castella, any 1126-1157 ¹, porta en el seu segell aquesta llegenda:

‡ ADEFONSVS IMPERATOR HISPANIAE

La llegenda del segell del rei dels Francs, Dagobert, anys 628 a 638 ², diu:

DAGOBERTVZ REX FRANCORVM

El de Lluís VIII, també rei de França, any 1223 ³, porta aquesta llegenda:

LVDOVICVS · DI · GRA · FRANCORVM REX.

En els segells dels altres reis francesos apareix constantment la llegenda en llatí. Lluís XIII, any 1642, trenca aquest costum, i en el seu segell trobem la llegenda en llengua vulgar.

¹ J. MENÉNDEZ PIDAL, *Sellos españoles de la Edad media*, Madrid, 1921, (Archivo Histórico Nacional. Sección de Sigilografía, Catálogo. I), n° 1.

² Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 2.

³ Id., n° 40.

Diu així :

LO[UIS P]AR LA GRACE DE DIEV · ROY DE FRANCE · ET · DE
NAVABEE

(*Louis par la grace de Dieu roy de France et de Navarre.*)⁴

També en llengua vulgar són les llegendes dels segells de Lluís XIV; any 1674,⁵ Lluís XV, any 1728,⁶ i Lluís XVI, any 1790⁴.

L'any 1791 aquest darrer porta en el seu segell la següent llegenda⁵ :

LOUIS XVI PAR LA GRACE DE DIEU ET PAR LA LOY CONSTITUTIONNELLE
DE L'ETAT ROY DES FRANÇOIS

Enric I d'Anglaterra, anys 1100 a 1135⁶, té en el segell aquesta llegenda :

✚ HENRICV... ACIA REX ANGLORVM.

(✚ *Henricus Dei gracia rex Anglorum.*)

Els seus successors segueixen usant la llengua llatina en les llegendes de llurs segells.

La del segell d'Enric III, d'Alemanya, any 1056⁷, diu :

✚ HEINRICVS DĪ GRĀ ROMANOR' IMPR AVG

(✚ *Heinricus Dei gracia Romanorum imperator augustus.*)

Les llegendes llatines es troben en tota mena de segells, ço és, no sols en els reials, sinó també en els de les ciutats i viles, i fins en els dels particulars, i sobretot en els eclesiàstics. Des del

⁴ Arxius Nacional de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 111.

⁵ Id., n° 116.

⁶ Id., n° 127.

⁴ Id., n° 133.

⁵ Id., n° 134.

⁶ Id., n° 10,000.

⁷ Id., n° 10,884.

segle XIII, però, comencen a veure's algunes llegendes sigil·lars en llengües romàniques.

En llengua castellana trobem, per exemple :

El segell de Pere Guzman, *adelantado mayor*, de Castella, de l'any 1261 ¹, que diu :

S : DE : PO : GVÇMAN..... CASTIELLA
(*Siello de Pero Guzman adelantado mayor de Castiella.*) (†)

El segell de don Pere Pérez de Sant Fagunt ², de l'any 1286, la llegenda del qual diu :

✚ S : PERO PEREZ : DE SANT FAGVNT

El de l'*Hermandad de los Concejos de Extremadura y del arzobispado de Toledo*, any 1295 ³, porta la següent llegenda :

✚ SELO DE LA HERMANDAT [DE LAS VI]LLAS DE EXTREMADURA
E DEL ARÇOBISPADO DE TOLEDO

La llegenda del segell del *concejo* de Madrigal ⁴ (segle XIII al XIV) diu :

✚ SIELLO : DEL CONCEIO : DE : MADRIGAL

El segell del *concejo* de Figueruelas ⁵ té aquesta llegenda :

✚ S DEL : CONCELLO DE FIGUERUELAS :

El d'En Vasco Rodríguez, Maestre de l'ordre de Santiago, any 1331 ⁶, diu :

✚ S VASCO RODRIGES M[AESTE]E D LA OR[DEN D] CAVALLERIA
D SANIAGO :

¹ J. MENÉNDEZ PIDAL, *op. cit.*, n° 338.

² Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 374.

³ Id., n° 300.

⁴ Id., n° 275.

⁵ Id., n° 266.

⁶ Id., n° 240.

Alfons XI de Castella, any 1349, té un segell ¹ amb aquesta llegenda :

✚ S : DEL : MVI NOBLE : DON : ALFONSO : REI : DE :
CASTILLA : DE.....

El segell de la Infanta dona Violant, filla del rei Sanç IV de Castella, any 1326 ², porta aquesta llegenda :

S DONA VIOLANTE FIIA DEL REI DON SANCHO

Un segell de Tarazona de l'any 1493 ³ porta la següent llegenda :

✚ SIELLO DE LA CIVDAD DE TARAÇONA

Segell de la ciutat de Toledo, de l'any 1493 ⁴. Porta aquesta llegenda :

SELLO DE LA MUY NOBLE CIVDAT DE TOLEDO.

En el regne d'Aragó trobem els següents segells les llegendes dels quals apareixen escrites en llengua vulgar :

De dona Teresa Gil de Vidaure, any 1272 ⁵, coneixem un segell amb aquesta llegenda :

S DONA TESA GIL DE V[IDA V]RE[E].

Un segell de l'Infant En Jaume, senyor d'Eixèrica, fill natural de Jaume I, any 1296 ⁶. Conté aquesta llegenda :

S' DON IAYME SENYOR D. XERICA

¹ Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 36.

² Id., n° 397.

³ Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 11,336. Per haver interpretat malament la llegenda, aquest segell és atribuït equivocadament en l'esmentat Inventari, a la ciutat de Tarragona.

⁴ Arxius Nacional de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 11.337.

⁵ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. I, n° 241.

⁶ Id., n° 242.

El segell de l'Infant Jaume Pérez, senyor de Sogorb, fill natural de Pere III, any 1296 ⁴, té a l'anvers una llegenda en llengua llatina; en el revers diu:

S DEL NOBLE YACME PERE :

L'Infant N'Alfons, marquès de Villena i comte de Ribagorça i Dénia (fill de l'Infant Pere d'Aragó i nét de Jaume II), any 1398, té un segell ⁵ amb la següent llegenda:

✠ S DO' ALFO'SO MARCG D' BILEA COTE D' RIBAGORÇA E DE[N]IA

Un segell de l'Infant En Joan de Aragó (fill de Ferran I; després Joan II) ⁶, any 1419, té aquesta llegenda:

✠ S : DEL : INFANTE : DON : JUAN : DE : ARAGON : E DE :
: SECILIA

En llengua francesa, des del segle XIII, trobem les següents:

Segell d'Eustace de Beu Marchais, procurador de Navarra, any 1272 ⁷. Diu la llegenda:

✠ S HVSTASE DE BEV MARCHAIS CHEVA.
(*Seel Hustase de Beu Marchais, chevalier.*)

Un segell de la vila de Compiègne, del segle XIII ⁸, porta en el revers o contra-segell una flor de llir i aquesta llegenda:

✠ CE FV FAIT EN LAN DE GRACE M CC L IIII.

En el segell dels moneders de Vierzon, segle XIV ⁹, es llegeix:

✠ S' AV 9PAIGNO DOV SMAT DE FRACE Z D' LA MONOIE D' VSO
(*Seel aux compaignons dou sermant de France et de la monoie de Vierzon.*)

⁴ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. I, n° 246.

⁵ Id., n° 200.

⁶ Id., n° 225.

⁷ SAGARRA, *Segells del temps de Jaume I*, Barcelona, 1912, p. 44.

⁸ Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 5,759.

⁹ Id., n° 5,910.

La llegenda del segell d'Olivier de Clisson, any 1397 ¹, diu :

✚ SEEL OLIVIER SIRE DE CLISON ET DE BELLEVILLE

Lluís, primogènit del comte de Clermont, any 1315 ², té la llegenda del seu segell escrita en llatí, en l'anvers. Diu :

s' LVDOVICI PMOGENIT : COM..... CLAROMONTE MI.....
(*Sigillum Ludovici primogeniti comitis de Claromonte, militis.*)

La llegenda del revers diu així, en llengua francesa :

s' LOVYS DE CLERMONT CHEVALIER.
(*Seel Louys de Clermont, chevalier.*)

Entre les escasses llegendes en francès, que trobem en la col·lecció de més d'onze mil exemplars de segells medievals dels Arxius Nacionals de París, a més dels esmentats, hi ha :

El de Joan de Varennes, cavaller, any 1292 ³. Diu així :

✚ s' IEHAN DE VARENNE CHR
(*Seel Iehan de Varennes chevalier.*)

Els següents segells, de la França meridional, apar que porten les llegendes escrites en llengua occitana :

Segell dels Cònsols de Brusca (Roergue), any 1303 ⁴. La llegenda diu :

✚ s COSOLS DE BRUSCA
(*Saiel Cosols de Brusca.*)

Els Cònsols de Vilanova de Roergue tenen en un segell de l'any 1243 ⁵ la següent llegenda :

✚ s COSOL DE VILANOVA
(*Saiel Cosol de Vilanova.*)

¹ Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 202.

² Id., n° 1,043.

³ Id., n° 218.

⁴ Id., n° 5,841.

⁵ Id., n° 5,853.

Un segell de Vilamostausson, de l'any 1303 ¹, porta aquesta llegenda :

S COSOLS DE VILAM...

(Seel Cosols de Vilam...)

La vila de Vilamur, l'any 1242, tenia un segell ² amb aquesta llegenda :

✚ SAGEL DE LA COMVN.....LAMVR

(Sagel de la Comuna de Vilamur.)

Un mestre fuster de Tolosa, mestre Joan, de l'any 1272 ³, usava un segell amb la següent llegenda :

✚ S' MESTRE YVAIN LE CHARPENTIER

(Seel Mestre Ivain le charpentier.)

Madona Jacobina Bocanegra (l'Inventari l'anomena *Jaqueline Bouchenègre*) usava un segell, el 1274 ⁴, que té aquesta llegenda :

✚ S. MADONA JACOBINA BOCANIGRA

El segell d'En Bertran de Porcellet, any 1247 ⁵, porta la següent llegenda :

✚ S. EN BERTRAND PORCELLET

La llegenda del segell d'En Bertran de Fos, senyor de Canet, de l'any 1262 ⁶, diu :

S : EN BERTRAND DE FOS : SEINGNER : DEL CANET

Pere Cailhan, any 1274 ⁷, té aquesta llegenda en el seu segell :

✚ LE SEEL PEIRE CAILAV

¹ Arxius Nacionals de París, Inventari de Douët d'Arcq, n° 5,690.

² Id., n° 5,691.

³ Id., n° 5,880.

⁴ Id., n° 5,881.

⁵ BLANCARD, *Iconographie des Soeaux et Bulles des Archives Départementales des Bouches-du-Rhône*. Marsella, 1860, p. 60.

⁶ BLANCARD, *op. cit.*, p. 61.

⁷ P. RAYMOND, *Soeaux des Archives du département des Basses-Pyrénées*. Pau, 1874, p. 270.

Roger Bernat, comte de Perigord, any 1353 ¹, en el seu contra-segell porta la següent inscripció :

ROGIER BNART COTE DE PERREGORT

El contra-segell d'Isabel de la Tour, comtessa de Perigord i vescomtessa de Limoges ², té aquesta llegenda :

CONTRESEEL YZABEAV DE LA TOUR

Joana de Vesins, senyora de Mirapeix i de Lagarde, any 1418 ³, té en el seu segell aquesta inscripció :

....DE VEZIS. DONA D MIRAPEYS E LA....

En el segell de Joan, comte d'Astarac, any 1423 ⁴, diu la llegenda :

S. JOHAN COMTE D' ESTARAC

Finalment, Alain, senyor d'Albret, any 1468 ⁵, té un segell, la inscripció de l'anvers del qual diu :

SEEL DE ALLAIN.... DE LEBRET

i en el revers o contrasegell :

CONTRE SEEL DE ALLAIN DE LEBRET

El segell més antic que fins avui coneixem de la casa comtal de Barcelona, és un de Ramon Berenguer IV ⁶.

La llegenda d'aquest segell diu a l'anvers :

RAIMVNDVS BERENGARII COMES BARCHINONENSIS

i en el revers :

ET PRINCEBS REGNI ARAGONENSIS

¹ RAYMOND, *op. cit.*, pàg. 28.

² Id., pàg. 29.

³ Id., pàg. 196.

⁴ Id., pàg. 44.

⁵ Id., pàg. 14.

⁶ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. I, n° 2.

A semblança dels primitius reis francs, aquest comte posa el seu nom en nominatiu. Els seus successors, comtes-reis, per tal com el fan precedir pel mot *sigillum*, el posen en genitiu: *Alfonsi, Petri, Jacobi*, etc. Des d'Alfons II, però, s'observen ambdues fórmules. Pere I, el Catòlic, introdueix en la llegenda el *Dei gracia*, escrit en llatí bàrbar, ço és, substituint la *t* de *gratia* per una *c*, la qual cosa delata la pronúncia vulgar.

Pere II, el Gran, en el seu segell majestàtic, en lloc del *Dei gracia*, posa *Divina clemencia*, i en el revers introdueix aquell versicle del llibre de la Saviesa: *Diligite iusticiam qui iudicatis terram*,¹ al qual en la llegenda del segell, també majestàtic, dels seus successors, s'afegeix, tret dels psalms de David: *Et oculi vestri videant equitatem*². Coneixem alguns segells de Martí l'Humà i d'Alfons IV, en els quals el nom del comte-rei va precedit pels mots: *serenissimi domini*. Són notables, també, la llegenda d'un contra-segell del mateix Alfons IV, que diu:

ALFONSUS † REX † PACIS

i la d'una de les seves bolles d'or, que conté aquest versicle de la Bíblia: *Fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est michi in salutem*³.

En els segells dels comtes-reis d'Aragó i de les comtesses-reines, i també en els dels Infants, la llegenda apareix escrita, comunament, en llatí; en són excepcions algunes llegendes abans transcrites, i aquestes altres: el segell de l'Infant En Pere, fill de Jaume I (després Pere II), de l'any 1266,⁴ la llegenda del qual diu:

† : S : INFANT : DŌ : P : CONTE : DE BARCELONA

i el segell de dona Leonor de Castella, segona muller d'Al-

¹ Sap., I, 1.

² Ps. XVI, 2.

³ Ex. XV, 2. — Ps. CXVII, 14. — Isai., XII, 2.

⁴ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. I, n° 183.

font III, anys 1329 a 1335, ¹ que porta aquesta llegenda :

✚ S : DONA : LEONOR : POR : LA : GRACIA : DE : DIOS :
REYNA : DE : ARAGON :

* * *

Tal com succeeix en altres llocs, en llengua llatina trobem escrites les llegendes, en molts dels segells catalans, des del segle XIII fins al XVIII, no sols en els eclesiàstics, sinó també en els de les ciutats, viles i llocs, i fins en els dels particulars.

El segell del Consolat de catalans, establert a Messina, encara en el segle XVII ², ultra els senyals heràldics de la ciutat de Barcelona — la creu i les barres — portava aquesta llegenda :

SIGILLUM MAGNIFICÆ NATIONIS CATALANORUM...

* * *

Tanmateix abunden els segells catalans de particulars i de localitats, dels quals, per la relació que puguin tenir amb els estudis filològics, donarem com a mostra algunes llegendes en català, corresponents als segles XIII, XIV i XV.

Segell d'Arnau Roger, comte de Pallars (segle XIII ?) ³. Diu la llegenda :

✚ S' : A : ROTGER P L[A GRACI]A DE DEV COMTE D' PAYLARS

Segell de Constança de Montcada, comtessa d'Urgell, muller del comte N'Àlvar de Cabrera, anys 1257 a 1269 ⁴ :

✚ S : GO[S]TANSA COM[TESA] D' [U]RGELL

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. I, n° 157.

² Id., vol. II, n° 1,802.

³ Id., vol. II, n° 256.

⁴ Id., vol. II, n° 285.

Segell de la vila de Montblanc, any 1288 ¹. Diu la llegenda :

✚ S D'LS : PRO : OMES : D' MOBLA.
(✚ *Segell dels prohoms de Montblanch.*) (2)

Del Batlle de la Cort de Torroja, any 1303 ³ :

✚ S DEL BATLE DE LA CORT DE TERROIA.

Dels Consellers de Barcelona, any 1332 ⁴ :

✚ CON'ELERS DE BA.....LONA.
(✚ *Concelers de Barcelona.*) (5)

Del Batlle de Palamós, any 1336 ⁶ :

✚ S DE. BATLE DE PALA....S
(✚ *Segell del Batlle de Palamós.*) (6)

Dels Diputats de Catalunya i de Mallorca, oïdors de comptes, any 1364 ⁷ :

: ✚ : / SEGEL : / DLS : DEPUTAT / S : D : CATALUYA / E : DE :
MALLORCHES / ORDONATS : A : RE / EBRE : LOS COPTES : / ✚ :

D'En Berenguer des Cortey, regent la tresoreria de la reina, any 1390 ⁸ :

✚ DEL REGENT LA TRESORARIA D LA SENIO.A R.

De la Procuració general del comtat de Prades, segle XIV (9) ⁹ :

✚ S : DE LA PROCURACIO DEL COMTE DE PRADES

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 1,307.

² Id., vol. II, n° 629.

³ Id., vol. II, n° 918.

⁴ Id., vol. II, n° 499.

⁵ Id., vol. II, n° 775.

⁶ Id., vol. II, n° 438.

⁷ Id., vol. II, n° 333.

De la vila d'Igualada, any 1400 ¹ :

✚ SEGELL D LA VILA D AGUALADA CARRER D BARCHNA.

Del castell de Claramunt, any 1404 ² :

DEL CASTELL DE CLARAMON...

Cúria o Cort de la batllia del Castell de Pals, any 1406 ³ :

✚ S DE LA CORT DEL CASTELL DE PALS

Del Cònsols de la vila de Perpinyà, any 1419 ⁴ :

✚ SAGEL · DEL · CONSOLAT · DE LA · VILA · DE · PERPEYA

Cort del batlle d'Argilers, any 1429 ⁵ :

✚ SAGEL DE LA CORT DARGILES

De la Cúria o Cort de la vila de Sabadell, prop Barcelona, any 1432 ⁶ :

✚ SAGEL D' LA CORT D' SABADEL P BARCELONA

De la Diputació del General de Catalunya, any 1440 ⁷ :

SEGELL : DEL : OFFICI : DE LA DEPUTACIO : DEL : GENERAL :
DE : CATHALUNYA

Cort del batlle de Cardona, any 1451 ⁸ :

✚ SAGEL DE LA CORT DE LA VILA DE CARDONA

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 1,205.

² Id., vol. II, n° 1,101.

³ Id., vol. II, n° 502.

⁴ Id., vol. II, n° 1,386.

⁵ Id., vol. II, n° 466.

⁶ Id., vol. II, n° 613.

⁷ Id., vol. II, n° 763.

⁸ Id., vol. II, n° 546.

Dels diputats oïdors de comptes, segle xv ¹ :

SEGELL : DELS : / DEPUTATS : A OYR : / LOS : COMPTES : DE
/ L : GENERAL : D / E : CATA/LUNYA

Del castell de Pontils, segle xv (†) ² :

‡ AQUEST ES LO SAGEL DEL CASTEL DE PONTILLS

Els Cònsols de Cotlliure, l'any 1559 ³, usaven un segell la llegenda del qual deia :

SEGELL DELS CONSOLS DE LA VILA DE COPLLIURE.

Les Cúries o Corts reials de Vic, l'any 1597 ⁴, tenien en el seu segell aquesta llegenda :

* SAGELL * DE LES * CORTS * REALS * DE * VICH

El segell de la Cort del terme del castell de Montpalau l'any 1606 ⁵ portava la següent llegenda :

SAGELL DE LA CORT DEL TERMA DEL CASTELL DE MONPALAV.

En els segells dels particulars laics, catalans, es troben moltes llegendes en llengua llatina ; des del segle XIV, però, són ja molt freqüents les catalanes. Així, per exemple, entre altres de les quals podríem fer esment, poden citar-se :

La del segell d'En Bernat de Líbia, batlle reial de València ⁶, que diu :

‡ s' BERNAT DE LIBIA

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 776.

² Id., vol. II, n° 1,403.

³ Id., vol. II, n° 1,109.

⁴ Id., vol. II, n° 660.

⁵ Id., vol. II, n° 595.

⁶ Id., vol. II, n° 2,435.

En Bernat Metge, secretari del comte-rei Joan I, any 1395 ¹,
té en el seu segell aquesta llegenda :

✠ SEGELL DEN BERNAT METGE

En Mino de la Seda, argenter i ciutadà de Barcelona, segle
xiv ², usava un segell amb la següent llegenda :

✠ SAGEL DEN MINO DE LA SEDA

El segell d'En Bernat d'Olzinelles, conseller i tresorer del rei,
any 1349 ³, portava aquesta llegenda :

✠ S : DE : MIC' BN : DULZINELLES

(✠ *Segell de micer Bernat Dulzinelles.*)

Un segell d'En Perpenyà Blan, dispenser de l'Infant En Joan,
duc de Girona, any 1377 ⁴, te la següent inscripció :

PERPENYA BLAN DISPENSER DEL SENYOR DUCH

Dona Constança de Luna, vescomtessa de Castellbò, any 1344 ⁵,
usava un segell amb aquesta llegenda :

✠ : S : DE : DONA : CONSTANSA : DE : LUNA : VESCONDESA :

DE : CASTELLBO :

En Joan Desplà, tresorer del rei, any 1402 ⁶, tenia en el seu
segell la següent inscripció :

✠ S : D : MIC : IOH : D' PLA : TS : DL : SEYOR REY

(✠ *Segell de micer Iohan Despla tresorer del senyor rey.*)

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 2,517.

² Id., vol. II, n° 2,523.

³ Id., vol. II, n° 2,593.

⁴ Id., vol. II, n° 1,944.

⁵ Id., vol. II, n° 2,133.

⁶ Id., vol. II, n° 2 231.

En Bernat de Pinós, vescomte d'Illa i de Canet, any 1435 ¹, porta en el segell aquesta llegenda :

BERNAT DE PINOS VESCOMTE DILLA

En P. de Sentcliment, escrivà de Jaume II, any 1291 ², tenia en el seu segell aquesta llegenda :

✠ S' P D' SENTCLIMET ESCRIVA DL SEINOR REI

De Na Gueralda de Sentmartí, segle XIV (†) ³, es conserva un segell amb aquesta inscripció :

✠ S' NA GVERALDA DE SENMAETI

En Felip de Sentceloni, cavaller, segle XV ⁴, porta en el seu segell aquesta llegenda :

S' DEN FELIP DE SENTCELONI.

El segell de N'Andreu de Biure, cavaller, any 1446 ⁵, té la següent llegenda :

S. DE MOSSEN ANDREU DE BIURE

Moltes més llegendes catalanes trobaríem en els segells de particulars laics, sobretot dels segles XIV i XV; fins en els dels eclesiàstics, en els quals és més comú i corrent trobar les llegendes en llengua llatina, n'hi ha bon aplec de catalanes.

De Guillem Codina, rector de Santa Maria del Pi, any 1323 ⁶, es conserva un segell amb aquesta llegenda :

✠ S GIEM CVDINA

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 2,652.

² Id., vol. II, n° 2,813.

³ Id., vol. II, n° 2,822.

⁴ Id., vol. II, n° 2,812.

⁵ Id., vol. II, n° 1,938.

⁶ Id., vol. II, n° 4,357.

Pere Oliva, rector de Sant Julià de Lliçà de Munt, any 1328 ¹, porta en el seu segell la següent senzilla llegenda :

✠ S PERE OLIVA

Jaume Sortor, canonge de Tortosa, any 1341 ², té un segell amb aquesta llegenda :

✠ S DEN IACME SORTOR

El segell d'En Bartomeu Bertran, beneficiat de la capella d'En Bernat Marcús, any 1352 ³, té la següent llegenda :

✠ S DEN BERTOMEU BERTRAN

En la mateixa forma i amb igual senzillesa apareixen les llegendes, en llengua catalana, en els segells de Bernat Català, canonge de Barcelona, any 1353 ; Jacme Pascal, rector de l'altar de Santa Apol·lònia, de la Seu de Barcelona, any 1359 ; Ramon Aimerich, vicari de Sant Just, de Barcelona, any 1364 ; Berenguer Ramonat, beneficiat de la Seu de Barcelona any 1366 ; Nicolau Gili, canonge de la Seu d'Elna, any 1378 ; Jaume Aldomar, beneficiat de la Seu de Barcelona, any 1379 ; Berenguer de Masons, canonge de Barcelona, any 1386 ; Jaume Oller, beneficiat de Sant Feliu de Girona, any 1380 ; Pere Tolosa, beneficiat de l'Hospital d'En Colom, any 1390 ; Jaume de Perafità, rector de Santa Coloma de Gramenet, any 1394, i molts d'altres que podríem esmentar, del segle XIV i XV.

† FERRAN DE SAGARRA

¹ SAGARRA, *Sigil·lografia Catalana*, vol. II, n° 4,462.

² Id., vol. II, n° 4,071.

³ Id., vol. II, n° 4,305.